

El turisme actiu en espais naturals protegits a l'alta muntanya catalana. Una aproximació a través de l'anàlisi dels refugis

Joan JURADO ROTA y Yolanda PÉREZ ALBERT

Departament de Geografia, Universitat Rovira i Virgili,
joan.jurado@urv.cat / myolanda.perez@urv.cat

Paraules clau: Turisme actiu, espai natural protegit, alta muntanya, refugis, índex de qualitat

Els fonaments del turisme rau en la valoració social de determinats components geofísics i geoculturals (Vera *et al.*, 2011) i a partir d'aquesta valoració personal, el turisme actiu o d'aventures, com a tipologia turística específica, utilitza l'entorn rural o el medi natural com a recurs per a produir sensacions de descobriment (Crosby, 1996) a través de la pràctica d'activitats esportives que comporten dosis d'emoció i un cert risc (López Monné, 1999). L'*Adventure Travel Trade Association* (ATTA) defineix com a turisme d'aventures aquell viatge, amb un mínim d'una pernoctació, que inclou al menys dos dels següents elements: activitat física, medi natural i immersió cultural. Segons l'Organització Mundial del Turisme (OMT), cada vegada més destinacions proven de posicionar-se en aquest segment perquè reconeixen el seu valor ecològic, cultural i econòmic; és una tipologia amb gran demanda actualment i cridada a assolir un gran desenvolupament en un futur immediat.

Les pràctiques d'oci que tenen lloc en espais naturals protegits d'alta muntanya (senderisme, alpinisme, fotografia, escalada, esquí de muntanya, acampada lliure, observació de fauna, etc.) són generalment activitats físic-esportives que solen gravitar entorn a algun dels refugis existents, els quals permeten fer més còmode i prolongada l'estada del turista. Els refugis de muntanya són parades essencials per a la pràctica i el desenvolupament d'esports a l'aire lliure a les muntanyes europees i representen equipaments complementaris a l'allotjament que s'ofereix a les viles i centres turístics (ODIT, 2008). La manca de planificació específica a Catalunya, pel que fa a aquesta tipologia d'allotjament turístic, pot esdevenir un entrebanc en la previsió de futurs refugis i en la bona gestió d'aquests equipaments des del punt de vista de la protecció d'un entorn format per ecosistemes fràgils, de la provisió de serveis a l'hoste i de la sostenibilitat general de l'establiment.

L'objectiu principal de l'estudi és proporcionar una base de treball aprofundint en la descripció i l'anàlisi dels refugis a l'alta muntanya catalana (legislació, regulació, característiques, serveis, promoció, entorn,

paisatge, etc.). Es busca poder establir els factors que defineixen la qualitat dels refugis amb la finalitat de fixar uns condicionants territorials que haurien de regular l'allotjament turístic en espais naturals protegits. El mètode de treball està basat en primer lloc en una cerca bibliogràfica i documental per presentar el fenomen, seguit d'un inventari detallat de la xarxa de refugis d'alta muntanya a Catalunya, a partir de les dades disponibles i d'experiències prèvies, que ha de permetre construir un índex de qualitat.

Dels resultats en podem avançar dues conclusions: per una banda, la divergència en les valoracions obtingudes i, per altra, certa especialització en algunes àrees atenent les característiques de l'entorn i el perfil del visitant. Un cop presentat i valorat el fenomen, el pas següent és establir els criteris que haurien de conformar un catàleg de bones pràctiques com a referent per a la planificació i regulació de l'última frontera de l'allotjament turístic.